

Handläggare
Katarina Höök
Telefon: 0850818138

Till
Farsta stadsdelsnämnd
2022-08-25

Förskolerapport 2021

Svar på remiss från kommunstyrelsen

Förvaltningens förslag till beslut

Stadsdelsnämnden överlämnar förvaltningens tjänsteutlåtande till kommunstyrelsen som svar på remissen av Förskolerapport 2021.

Sammanfattning

Utbildningsnämnden har i uppdrag från kommunfullmäktige att årligen ta fram en förskolerapport. Rapporten syftar till att ge en stadsövergripande bild av verksamheten i både fristående och kommunal förskola i Stockholms stad 2021.

Vid en jämförelse med Förskolerapport 2020 så har en utveckling skett inom flera områden. Uppföljning visar på ökad styrning av det språkutvecklande arbetet och en tydligare organisation för att säkerställa undervisning enligt skollagen i de kommunala förskolorna. Samtidigt finns det flera utvecklingsbehov, exempelvis saknar en stor andel medarbetare i stadens förskolor utbildning för pedagogiskt arbete med barn. I rapporten framhålls att det analysresultatet gör det angeläget att förskoleverksamheterna ser över arbetslagens faktiska förutsättningar att genomföra förskolans nationella uppdrag.

Farsta ställer sig bakom förskolerapportens slutsatser och föreslagna behov av fortsatta utvecklingsinsatser.

Farsta stadsdelsförvaltning
Avdelningen för förskola

Storforsplan 36, 11 tr.
Box 113
123 22 Farsta
Växel 08-50818000
Fax
farsta@stockholm.se
start.stockholm/farsta

Bakgrund

Kommunfullmäktige har gett utbildningsnämnden i uppdrag att årligen utarbeta en stadsövergripande rapport för förskoleverksamheten inklusive en analys av utvecklingen inom området. För att genomföra uppdraget har offentlig statistik (uppgifter från SCB, Skolverket, Sweco) samt stadens system för

integrerad ledning och styrning (ILS) sammanställts. Stadsdelsförvaltningarna har lämnat rapporter utifrån särskilda anvisningar som grundar sig på de utvecklingsområden som identifierats i tidigare förskolerapporter och påvisade nationellt angelägna områden för förskolan. Uppgifter har även samlats in från enskilda huvudmäns förskolor.

Kommunstyrelsen har remitterat rapporten till alla stadsdelsnämnder för yttrande senast den 30 augusti 2022.

Remissen i sammanfattning

Förskolerapporten visar på att åtgärder inom följande områden bör prioriteras för att förbättra kvaliteten och likvärdigheten för alla barn i Stockholms stads förskola.

Personalens utbildningsnivå

År 2021 fanns runt 75 barngrupper av totalt cirka 2 000 i kommunal regi som saknade legitimerade förskollärare som kontinuerligt undervisar barnen. Det är en förbättring med 38 procent jämfört med 2020. Flera stadsdelsförvaltningar följer upp antal barngrupper som saknar förskollärare som en del av det systematiska kvalitetsarbetet, vilket är en positiv förändring jämfört med föregående år.

Förskolerapport 2020 konstaterade att kriterierna för hur personalens utbildningsnivå följs upp behöver utvecklas och nya mått behöver användas för att kunna planera och rikta kompetensförsörjningsinsatser. 40 procent av personalen i Stockholms stads kommunala förskolor saknar utbildning för arbete med barn. Andelen har legat på ungefär samma nivå de senaste fem åren. Utbildningsförvaltningen har även gjort jämförelser med måttet förskollärartäthet på stadsdelsnämnds nivå vilket visar på samma resultat.

Utbildningsförvaltningen har kartlagt de utbildade som visar att de är relativt jämnt fördelad mellan olika stadsdelsnämndsområden, men att andelen anställda med relevant utbildning är marginellt lägre i socioekonomiskt gynnsamma områden. I rapporten betonas att det är angeläget att stadens förskoleverksamheter förstärker utbildningsinsatserna för de medarbetare som saknar utbildning för arbete med barn.

Personalens språkkunskaper i svenska

I 2020 års förskolerapport framgick att det fanns ett behov av att få en tydligare bild av om det finns behov av att höja personalens kompetens i det svenska språket i de kommunala förskolorna. Uppföljningen under 2021 visar att runt hälften av

stadsdelsförvaltningarna under året har inventerat och identifierat behov av kompetensutveckling i svenska för personalen samt har genomfört insatser.

Förskolerapporten lyfter fram åtgärder som bör prioriteras för att öka förutsättningarna för en god språkutveckling för alla barn.

Erbjuda fortsatta insatser för att stärka barns språkutveckling i svenska och modersmålet.

- Utveckla en mer systematisk dokumentation och uppföljning av varje barns språkutveckling.
- Bidra med insatser för ökad kompetens i barns typiska språkutveckling, andraspråksinläring och flerspråkighet.
- Bidra med insatser för ökad kompetens i barns typiska språkutveckling, andraspråksinläring och flerspråkighet.
- Mer tydligt inkludera språk och kommunikation i Stockholms stads riktlinjer för övergångar mellan förskola och skola.

Utbildningsnämnden har 2022 sett över riktlinjerna för övergång förskola och skola och kommunstyrelsen har skickat förslaget till reviderade riktlinjer på remiss.

Pedagogernas arbetsmiljö

Uppföljning av uppdraget att arbeta med Handlingsplan för att förbättra arbetssituationen för förskollärare och barnskötare visar att samtliga stadsdelsförvaltningar har genomfört insatser för att uppfylla målet.

En extern forskningsstudie har under 2020-21 följt upp hur ett närvarande pedagogiskt ledarskap kan främjas i förskolans organisation. Studien visar en komplex bild av att stadens förskolor har varierande strukturella förutsättningar för personal och ledare för att kunna genomföra läroplansuppdraget. Forskarna drar slutsatsen att strukturella problem, som socioekonomiska skillnader samt variationer i personalens utbildningsnivå och kunskaper i svenska, inte kan lösas genom ett närvarande och pedagogiskt ledarskap.

Ökad inskrivningsgrad

Förskolerapporten redovisar att stadsdelsförvaltningarnas utvecklingsarbete de tre senaste åren visar på ett mer strukturerat arbetssätt och fler åtgärder för att öka inskrivningsgraden i socioekonomiskt utsatta områden. Ett problem med uppdraget att öka inskrivningsgraden som har framkommit är att folkbokföringen är bristfällig. En slutsats i rapporten är det finns behov av fortsatta inventeringar för att identifiera vårdnadshavare och för att få

strukturerad kunskap om orsaker till icke deltagande. Insatserna behövs för att kunna möta ökade nationella krav på att förskola ska erbjudas till bland annat barn i behov av språkutveckling samt krav på att kommunerna utökar sin uppsökande verksamhet.

Likvärdig förskola

Förskolerapporten konstaterar att staden behöver utveckla uppföljning av fristående och kommunala förskolor och ta fram jämförbara underlag för att kunna utvärdera likvärdighet.

Utbildningsförvaltningen har 2022 i uppdrag att tillsammans med stadsdelsförvaltningarna revidera rutinerna för övergången mellan förskola och skola med fokus på information om barnens språkutveckling.

Ärendets beredning

Ärendet har beretts inom avdelningen för förskola.

Förvaltningens synpunkter och förslag

Personalens utbildningsnivå

Farsta vill understryka att förskolerapportens uppgift om att 40 procent av medarbetarna i de kommunala förskolorna saknar pedagogisk utbildning ger en något missvisande bild av verkligheten. Stadsdelsnämnderna anmäler återkommande utbildade barnskötare till stadens egen barnskötartutbildning. Den är erfarenhetsbaserad, håller en hög kvalitet och ger medarbetarna en teoretisk grund och fördjupade kunskaper om utbildningsuppdraget. Stadens bedömning är att de efter avslutad utbildning och några års erfarenhet av att arbeta på en förskola har tillräckligt med kunskaper för att ha rätt till barnskötartiteln, men de räknas ej med i den nationella statistiken på grund av att den inte innehåller tillräckligt många poäng enligt nationella mått för gymnasial utbildning. Den senaste uppgiften om utbildade pedagoger i Farsta togs fram i samband med tertialrapport 1. Endast en andel på åtta procent av Farstas pedagogiska medarbetare, inklusive resurspersonal, saknade utbildning för arbete med barn (enligt stadens bedömningsgrund om krav på utbildningsbakgrund.)

Farsta ställer sig bakom rapportens slutsats om vikten av att säkra att förskolans personal är utbildade. De fristående förskolorna har i genomsnitt 49 procent utbildade medarbetare. Om en stor andel av pedagogerna saknar teoretisk grund för sitt utbildningsuppdrag är det ett allvarligt problem som sannolikt påverkar villkoren för att barnen i Stockholms förskolor ges möjlighet till likvärdiga förutsättningar att förberedas för ett livslångt lärande.

Personalens språkliga kunskaper i svenska

Farsta ställer sig bakom förskolerapportens slutsatser om vikten av att förskolornas medarbetare behärskar svenska. Vi har gjort en inventering av personal som har otillräckliga kunskaper och har ordnat med erbjudande om utbildningsinsatser. Utmaningar som framkom var att ganska många av de som är i behov av språkträning i svenska av olika skäl har avböjt erbjudandet och/eller har svårt att tillgodose sig en utbildning.

Pedagogernas arbetsmiljö

Farsta ställer sig bakom förskolerapportens bedömning att det finns fortsatta behov av insatser för att förbättra förskolornas arbetsmiljö. Några insatser som förvaltningen har gjort under året är revidering av PUT (pedagogisk utvecklingstid för planering och utveckling). Nya rutiner har tagits fram för att till att säkerställa det systematiska kvalitetsarbetet, bidra till en kvalitativ och likvärdig förskola, samsyn vilka roller man har i arbetslaget och säkerställa att förskolans styrdokument följs. Arbetet med Handlungsplan för förbättrad arbetssituation för förskollärare och barnskötare är pågående och följs upp under året.

Ökad inskrivningsgrad

I Farsta har inskrivningsgraden ökat flera år i rad, vilket kan vara ett resultat av årlig uppföljning och informationsinsatser. Vår bedömning är att en viktig insats har varit det motivationsarbete som samhällsvägledare, stadsdelsmammor, introduktionsförskolan med flera har bidragit med när de olika sammanhang har haft möten med invånare vars barn inte är inskrivna i förskolan.

Farsta understryker att uppdraget att öka inskrivningsgraden försvåras av att folkbokföringen inte är tillräcklig. Den statistisk som redovisas överensstämmer inte med verkligheten, flera barn har flyttat till en annan kommun eller lämnat landet. Farsta vill även understryka att uppdraget att följa upp inskrivningsgraden försvåras av vår skyldighet att ta hänsyn till medborgares integritet och sekretess mellan olika verksamheter/myndigheter.

Likvärdig förskola

Farsta ställer sig bakom förskolerapportens slutsats att det finns ett behov av att utveckla uppföljning av fristående och kommunala förskolor och ta fram jämförbara underlag för att kunna utvärdera likvärdighet.

Farsta har under våren i samverkan med grundskolans sett över tidsplanen för aktiviteter som rör samverkan mellan förskola och skola. I tidsplanen har det tillkommit att en årlig tidpunkt på försommaren för utbyte av information om förskolans arbete med

språkträning och resultat av skolans språkinventering av nyttillkomna elever. Ambitionen är att erfarenhetsutbytet även ska omfatta fristående förskolor och skolor i Farsta.

Förvaltningen föreslår att stadsdelsnämnden överlämnar förvaltningens tjänsteutlåtande till kommunstyrelsen som svar på remissen.

Gunilla Ekstrand
Stadsdelsdirektör
Farsta stadsdelsförvaltning

Ingalill Gustavsson
Avdelningschef/skolchef
Farsta stadsdelsförvaltning

Bilaga
Förskolerapport 2021

Attesterat av

Detta dokument har godkänts digitalt av följande personer:

Namn	Datum
Gunilla Ekstrand, Stadsdelsdirektör	2022-06-22
Ingalill Gustavsson, Avdelningschef/Skolchef	2022-06-21